

VRIJWEL ALLE GEDICHTEN

J.A. DEELDER

Poëzie

Gloria Satoria (1969)
Dag En Nacht Geopend (1970)
Boe! (1972)
De zwarte jager (1973)
Moderne gedichten (1979)
Sturm und drang (1980)
Junkers 88 (1983)
Portret van Olivia de Havilland (1985)
Interbellum (1987)
Lijf- en andere gedichten (1991)
Euforismen (1991)
Renaissance (1994)
Transeuropa (1995)
Het lot van de eenhoorn (1997)
Bijbelsch (1999)
N.V. Verga (2001)
Zonder dollen (2004)
Tussentijds (2008)

Proza

Schöne Welt (1982)
Modern passé (1984)
Gemengde gevoelens (1986)
Deelderama (1986)
Drukke dagen (1988)
De t van Vondel (1990)
Jazz (1992)
Geheid Deelder (1994)
De Dikke van Deelder (1997)
(Hol gelach) (1997)
'Angel Eyes' (1998)
Konijnenhok op Overschie (2005)
Swingkoning (2006)
Deelder lacht (2007)
Vrijwel alle verhalen (2009)

BIJ DE BEZIGE BIJ

J.A. Deelder
Vrijwel alle gedichten

2010
DE BEZIGE BIJ
ROTTERDAM

Copyright © 2004 J.A. Deelder Rotterdam
Eerste druk november 2004
Tweede druk september 2005
Derde druk maart 2010
Omslagontwerp A.M.C. Fok/Studio Jan de Boer
Omslagfoto A.M.C. Fok
Typografie Adriaan de Jonge, Amsterdam
Druk Thieme Boekentuin, Apeldoorn
ISBN 978 90 234 1628 9
NUR 306

www.debezigebij.nl
www.dichterbijdebezigebij.nl

INHOUD

CLOUD 9 17

BRIGHT LIGHTS BIG CITY 29

GLORIA SATORIA 43

In memoriam mevrouw Dekker 45

UIT HET LAND VAN DE BELLA DONNA 46-53

TOEN WE WEER BIJKWAMEN 55-60

Als ik de waterpijp hoor borrh'en 61

Der Untergang des Abendlandes 62

Klaverjasklup 'Schoppen 9' 63

Satori nummer 3692 65

The man with the weird beard 67

Aan een radiotoestel in een Londense pub 69

Enquete 71

Geschreven in het teken des kruizes 72

Parabel van den ouden koperboer 73

An american dream 74

Action Poetry 75

St. Ives 76

Justus Anton 13:28 77

Don't bring me down 78

Beknopte topografie van de Rijnmond 79

Time and time again 80

Honderdjarige 81

Religions Inc. 82

Poëzie 83

DAG EN NACHT GEOPEND	85
Ten Geleide	87
Aangenaam	88
Als	89
Blues On Tuesday	90
Boiler	91
Boogschutter	92
Dag Dokter	93
DRIE MAAL DAAGS	95
(Thuis)	96
(Op Reis)	97
(Op De Scene)	98
Eén Pot Nat	99
Even Afrekenen	100
Expositie	101
Feit	102
Flash	103
Gad	104
Gedicht Voor Land- en Tuinbouw	105
Grensgeval	107
Hallelujah	108
Heelal	109
Hoogere Burger School	110
Hij Wel	111
Impressie	112
Jeugdsentiment	113
Kunst	114
Mode	115
Moraal	116
NEONREALISTIEK	117-121
NEONROMANTICA	123-127
Nostalgia At Noon	128

Ogenschijnlijk 129
Ook Toevallig 130
Orpheus Descending 131
Pap 132
Piet 133
Portobello Road 134
PYTHON PLACE 135-138
Rijrichting 139
Spreuk 140
Steeds Hoger 141
Swami Bami 142
Tabé Ouwe Zwerver 143
Teneinde 144
Tragisch 145
Tunnel 146
Turnstile Solo Box Score 147
Vergezicht 148
Voor De Soldaten 149
Voorwerp Voor Eleanor Rigby Gevonden 150
Zelfportret 151

BOE! 153

OP DE DEURKNOP NA 243

Ten geleide 245
Op school 246
Op school (2) 247
Op school (3) 248
Op karwei 249
Op het bal 250
Dichterlijke vrijheid 251
Gerucht 252

't Goede adres 253
Logisch 254
Pech 255
Piano 256
Waarheid 257
Familieziek 258
Pardon? 259
Arcadia 260
Eet smakelijk 261
Eet smakelijk (2) 262
Eet smakelijk (3) 263
Die Piet 264
Proost 265
Wat nu weer? 266
Lorre 267
1 - o 268
2 - o 269
Gefeliciteerd 270
Doek 271
Doek (2) 272
Kast 273
Goede buur 274
In de boot 275
In de gevangenis 276
Halt 277
Halt (2) 278
Terecht 279
Terecht (2) 280
Terecht (3) 281
Tenzij 282
Poehhh 283
Au 284

Advies 285
Die Kees 286
Die Klaas 287
Strikvraag 288
Happy end 289

DE ZWARTE JAGER 291

I 295-305
II 307-320
III 321-332
IV 333-345
V 347-355
VI 357-365

STADSGEZICHT 367

STURM UND DRANG 369

DE LIJNVAART 371-374

HET LEVEN 375-382

OORLOG EN VREDE 383-386

HITLER 387-393

ROZENGEUR EN MANESCHIJN 395-398

DE KOREAANSE KWESTIE 399-405

KOEKOEKSWALS 407-411

HET GELUK 413-420

HET RIJK DER VERBEELDING 421-425

STURM UND DRANG 427-434

JUNKERS 88 435

PORTRET VAN OLIVIA DE HAVILLAND 459

INTERBELLUM	489
Wereldbeeld	491
Bokswereld	492
Regenwolk	493
Onder Weert	494
Warm vlees	495
Wonderland	496
Fabeldier	497
Gewetensvraag	498
Birdlore	499
Flashback	500
DAGERAAD DER BROMFIETS	501-506
Dichtung und Wahrheit	507
Sterfportret	508
Tram	509
Reclamewezen	510
Last call	511
Voor AMC	512
Allwaijs	513
Dodo	514
George Johnson	515
April in Paris	516
Bij de dood van ome Cor	517
Poète oublie	518
Sire van een Koningin	520
Comeback	521
Rotown magic	522
Stadslicht	523
Vogelperspectief	524
Blodsomløbet	525
Mariniersbrug	526
Birds of passage	527

MADE IN JAPAN 529-533

Reisgedicht 534

Made in Lapland 535

Maasvlakte 536

En passant 537

Groeten uit Ede 538

Vader op zoon 539

Lieve Opoe en Wim 540

Veld van eer 541

Interbellum 544

Voor Ari 545

EUFORISMEN 547

LIJF- EN ANDERE GEDICHTEN 563

Lijfgedicht 565

Gedicht voor Bert 566

Goet/foud gedicht 567

Gedicht tijdens het wachten 568

Sovjetgedicht 570

Gedicht op mars 571

Locaal gedicht 572

Gedicht van de straat 573

Spartaans gedicht 575

Gedicht bij volle maan 576

Nationaal gedicht 577

Gedicht op leven en dood 578

Spaans gedicht 579

Gedicht in dialoog 581

Monogedicht 582

Gedicht bij een foto 585

Verzoekgedicht 586

Gedicht in flarden 587
Kutgedicht 588
Gedicht tegen de regen 593
Geloofsgedicht 594
Gedicht in bad 595
Prozaïsch gedicht 596
Gedicht in de lengte 597
Driekwartsgedicht 600
Gedicht om te raden 601
Verjaarsgedicht 602
Gedicht voor Chet 603
Van Gogh-gedicht 605
Gedicht met kinderen 606
Ik-gedicht 608
Gedicht in kleur 609
Slotgedicht 610

JAZZ 611
Intro 613
Change of the century 614
Radio's Aces 621
Bird lives! 622
No more Brew 623
The Monk 624
Coda 625

RENAISSANCE 627

TRANSEUROPA 645
De Ring der Kribelungen 647
Het Zesde Gebod 649
Op de Balkan 651

Saksenschemer 653
Spartageest 655
Sint Juttemis 656
Des Duivels 659
Philippijntrog 660
De Tiende Mei 663
Orakel 664
Wijsbegeerte 667
De humor der Romeinen 670
In het licht van het huidige tijdsgewricht 674
Het Monster van Bolnes 675
Ode aan de Wegluis 677
Kuifje op de Maan 682
De slag bij Reetketelpikkummerschans 683
Zij die vielen 686
Transeuropa 687

HET LOT VAN DE EENHOORN 699
Zeezicht 701
Het lot van de eenhoorn 702
Pompeji 703
V. Chr. 704
Donnerwetter 706
Gedoogzone 707
General electricks 708
In de schemer 709
Jazzverleden 711
De Wandelende Reet 712
Gezicht op Stonehenge 714
Uit de droom 722
Bezoeking 723
Pardon agent 724

Bumrap 725
Jezus leeft 726
Theorelisch 728
Schwere Wörter 729
In niemandsland 731
Vlijmscherp 733
Con amore 736
Aan de Maas 737

BIJBELSCH 739
Bijbelsch 741
Caramba 745
Eden 747
Goddank 748
De Hardnekkige Samaritaan 749
De Doper 752
Job 754
Samson en DeMille 756
Godgloeiend 760
De Heer is mijn herder... 764
Jezus in Oostenrijk 766
“Sodemeloochem” 767
Quo Vadis? 770
De Verloren Zoon 771
Jezus-an-Sich 775
Verabeling 776
Inzake Lazarus 777
Pasemis 779
Het Laatste Avondmaal 780
Lof van Pilatus 782
De Wonderbare Catering 783
Ziedaarmaals 784

N.V. VERGA 785
Accident 787
Denkmal 788
Diabloog 789
Digibetes 792
Duckstad 795
Egofoon 796
Eigen baas 797
Haagse kringen 800
Heemraadssingel 801
Hongerlijer 802
In de wolken 803
Legentragisch 805
Makkie 807
Mengele 808
N.V. Verga 809
Op sterven 810
Parkzicht 812
Procreatie 813
Proveniersplein 814
Snapshot 815
Swinghaus(se) 817
Terminaal 819
Toonbeeld 821
Verhefbrug 822
Vogeltje 823

VERANTWOORDING 824

Cloud 9

De kamer telt twee bedden en een stoel
in een ruwe cirkel rond een hoogst irritant
vendutafeltje, dat allang weg had gemoeten, maar
zoals gewoonlijk is het daarvan nog niet gekomen.
Voor me de bus met Airwick (want je weet nooit;
het gevaar kan elk moment binnenstappen) en
een kopje, de bodem bedekt met theeblaren.
Een man of drie en een meisje. Met die groene
poeder lijkt ze ziekelijk, kwetsbaar. Een vlinder
aan het eind van de toegemeten dag.

‘Mirror, mirror on the wall,
who’s the weirdest of them all’

We liggen, zitten, lopen zelfs.
Naar de wasbak bijvoorbeeld om verontrust
in de spiegel te kijken. Altijd in afwachting.
Niet gespannen; begrijp me niet verkeerd a.u.b.
Moet je nagaan. Hahaha.

Uit drie luidsprekers tegelijk: Sonny Boy.
Het ene moment lachend als een kind,
blij met z’n fluitje van een cent; dan plotseling,
als hij dieper in z’n tas met tranen kijkt, huilend.
Een oude man, een baardje en een bolhoed,
die bijna verontschuldiging in de microfoon mompelt:

‘I’m Sonny Boy Williamson’

En ik denk aan de twee minuten stilte, die we voor
hem hielden op het Richmond Jazz Festival 1965.
‘I’m gonna make London my hometown, for sure’

en ik kan hem geen ongelijk geven, denkend aan
 Marc, op z'n kamer in Notting Hill Gate,
 die, met de spuit in z'n arm, tussen twee kotskrampen
 door, plotseling begon te praten over de schoonheid
 die schuilt in en achter iedere regel, van Shakespeare,
 terwijl ik me in opperste verwondering zat af te vragen,
 wat die zouteloze foto van koningin Elizabeth
 boven de kachel deed.

Marc,
 of Martin, de filosoof,
 iedere dag een kwartiertje op de Square,
 om te kijken, te praten, te zitten en 's nachts
 in allnight snackbars de servetjes vol met geheimzinnige
 krabbels. Hij is een jaar of zeventig, wit haar
 ver op z'n rug, gebogen onder de zware last
 van vele utopieën, een gammele tas angstvallig
 onder de linkerarm geklemd, alsof z'n leven
 ervan afhangt, wat het waarschijnlijk ook doet.

Martin,
 of zomaar, de vrouw, die op een mooie zonnige morgen,
 in een minuscuul parkje middenin Soho met haar tas
 twee parende duiven uiteen joeg;
 een vrouw,
 of Wally, Peter, Keith, Terry, Sprat en Billy Mac
 Guinness, die sprekend in Hyde Park en Finch's
 de wereldheerschappij eist en alle Engelsen
 klootzakken vindt.

Of de boekenzaken waar je zo tof en op je gemak kan jatten
 de pubs met hun trieste sloten bier en wezenloze
 stamklanten, die de hele avond kraaiend onder de televisie
 zitten; de pop, de folk, de blues en Hampstead Heath,
 waar het goed slapen is.

Yeahhhhhh Sonny Boy;
hij spele in vrede.

(Doorgevéééééé! We zitten hier als Indianen,
de strijdbijl begraven. Alleen het kampvuur
ontbreekt en dat is mooi, want zo'n goed-
functionerende oliekachel is beslist
een stuk makkelijker)

Langzaam

vervaagt Londen.

Achter m'n gesloten ogen vinden nu onbekende
dingen plaats. Ik neem de taak van commentator op me.
Ik geef een woordelijk verslag en merk
dat het nieuwe en vreemde van de situatie na
enkele seconden ophoudt te bestaan. Opvallend
is de goede kwaliteit der beelden.

Geen zweterige droomtoestanden, zelfs geen flitsen
omgeven door donker, maar helder en droog als in
'L'Eclipse'. Een zomer met schone lakens, groen-
betegelde badkamers en wiskundig berekende schaduw.
Ik vertel van de avenue met de witte torenflats,
de palmen, de Amerikaanse auto's, die plat en verend
voorbijgliden.

Ik loop in de zijstraat, vanuit de stad schuin naar
boven uitkomend op de brede boulevard. M'n lange haar
waaiert in de warme wind en duidelijk voelbaar
klemt de zonnebril achter mijn linkeroor.

Ogen als strakgespannen veren in het koele duister.

Weerspiegeld in een winkelruit in m'n wit-
gewassen spijkerpak, lachend en uitgelaten.

Daar aan de overkant, die lichtblauwe luxaflexen:

ze moeten me nu kunnen zien, vanaf het balkon
op de achtste etage.

(En inderdaad: koortsachtig volgen bevestigingen
van J. en de anderen.

Ze zijn er!

Ze zien me!

Alles klopt; het huis, het weer, de kleuren!)

Ik zwaai en versnel m'n pas, want zo gauw mogelijk
wil ik naast hen staan, met een whisky in m'n hand
uitziend over een witte stad.

In Tanger of Rio de Janeiro, het lijdt

geen twijfel meer: dit huis móet bestaan.

Deze plaats om te wonen en gelukkig te zijn.

Wie is het, die, ver van ons vandaan, de weg
naar deze kamer heeft gevonden?

We zullen gaan zoeken, daar helpt geen
moedertjelijf meer aan.

We leggen de armen om elkaar heen, de hoofden tegen
elkaar en gedurende tien minuten maken we gekke geluiden.

Zou het iemand van ons verwonderen

als er nu één begon te huilen?

Op dat moment wordt de deur luidruchtig geopend.
Nieuwkomers treden binnen.

Is er werkelijk sprake van dreiging?

Ze praten in ieder geval erg hard en veel.

Het zijn H. (die zich onlangs in een bui van belegen
idealisme liet inschrijven voor een avondcursus) en
zijn verloofde – verslaafd aan Bollebof – die

zich met ongelooflijke hardnekkigheid
aan hem vastklampt,
altijd alle boten mist,
vele planken misslaat en met haar pogingen
haar ziel te redden en haar hoge opgewonden gegil,
de ergernis van iedereen op haar krakkemikkelige
schouders laadt, dat ook merkt, maar
doorgaat als een tank, plomp en
genadeloos.

Ook nu: tekortkomingen hangen binnen de kortste keren
aan de grote klok door storend hard geouwehoer over
toestanden en gebeurtenissen buiten, waar het, zoals
we allemaal kunnen zien,
regent.

Bollebof heeft het weer bereikt;
draden, gedurende de afgelopen eeuwigheid gespannen,
knappen af.

Bollebof en zijn gelijkschakelingsprogramma,
Bollebof de infiltrator,
de menseneter, de maaimachine,
Bollebof.

(Wie is Bollebof?

Hebbie je ogen soms in je zak?)

Bollebof, altijd op weg, in naam van de triestheid.

Triestheid,
die je soms misselijk maakt met z'n alledaagse
verrassingen. Bijvoorbeeld
op het station in Dordt, toen ik, wachtend
op de trein naar Rotterdam, aan de andere kant
dat bord zag: 'Stoptrein richting Lage Zwaluwe'

en bij mezelf dacht: ‘Stel je voor,
dat je daar in moet!’

De verwarring is binnen en onwillekeurig
zoek ik naar een identieke situatie in het verleden.
J. schrijft mij – op twee pas afstand – een brief:
‘Hé Jules, de oervloed loeit!’
en als ik dat lees, herinner ik me onmiddellijk
de gebeurtenissen waarin diezelfde
oervloed loeide –
ten tweeden male beleef ik van seconde tot seconde
de reis naar Grave, op weg naar
de B Compagnie Technische Dienst in de Generaal
De Bons-kazerne, ter vervulling
mijner dienstplicht.
(‘Wilhelmus van Nassauwe,
ben ik van blablabla blaaaa!’)
Traag en schokkend door mist, gras, koeien en boeren.

Weer ben ik met een zelfmoordcommando in mijn zak
op weg. Op weg naar
bevelen, exerceren, sloten bij 15 graden vorst, hoge
omes en de hele kankerzooi.
Ik, gek van 20 pillen in de weeë leegte vol ogen,
rode nekken, zekerheid en degelijk ondergoed.
Weer zit ik onschuldig in die buurttrein
vol scholieren met een zachte g, die mij fixeren,
als was ik dan eindelijk van Mars of godweetwelk
hemellichaam tot hen gekomen;
een vreemd vies beest van onzeker geslacht,
op weg naar etensblikken op koppelhoogte en